

Як лікували в старовині сухоти

Ліки індійців. Початків історії лікування сухотів треба шукати в дуже давніх часах. Про туберкульозу та її прояви знали докладно індійські жерці вже в ведійському періоді.¹⁾ Вони тільки мали право лікувати недужих, а єдиним їх ліком були молитви до бога Рудри, найбільшого, на їх думку, лікаря.

Згодом почали лікувати сухоти й жерці. Докладний опис лікування цієї недуги знаходимо в книгах Шушрути, що головною звертає увагу на т. зв. дієтичне лікування. Недужим давали їсти м'ясо звіратів-бігунів (пр. із коня, антилопи, тощо), або й хижаків (із тигра, лева, пантери й т. п.). Перші індійці поручали хворим на сухоти сік із свіжого м'яса, що його вживають і тепер. Зокрема звертали вони увагу на те, щоб недужі перебували постійно на свіжому повітрі. До їжі додавали багато коріння, щоб загострити в них охоту до їжі (апетит). Попри те книга Шушрути радить перебувати хворим на сухоти в казенних стайнях.

Також перші індійці почали вживати до відновлення відлиху чеснока, що його ще й нині вживають у випадках, коли в легенях є ропа.

Не знати, чи всі ці способи лікування сухот зародилися в Індії. Можливе, що індійці завоїли собі багато речей із цієї ділянки від сусідніх народів.

Лікування єгиптян, персів та китайців. Про медицину старовинних єгиптян знаємо небагато. Вони перші почали вживати в лікуванні тютюну бачок (баньки з гострими беріжками).

Перші лікували туберкульоз відповідним зіллям, різними живицями та стертими на порошок коралами, що, як відомо, складаються із солей сіліція та вапу.

І китайці вже в дуже давніх часах лікували на свій лад люмо-тинг, тобто туберкульозу.

¹⁾ Ведійська епоха була в часах, як наші люди ще над рікою Індом. Розвиток веддів належить приблизно до XV—XII вв. до Хр. Назва від святих книг "Ведд" (Знання).

²⁾ Август Цар Юлій Цезар Октавіан — перший римський імпер. зр. в 63 р. до Хр.

рив. Медицина того часу клала велику вагу при лікуванні туберкульозу на кліматичне лікування та відживлювання недужих.

По часах великого розвитку римської медицини настали часи шарлотанської (шеуцької, шахрайської) медицини, що послугувалася ліками з найбільш дивовижним та безглузлим складом. Були це ліки, що "лікували" всі недуги. Один такий лік — це теріак, який перетривав у медицині кільканадцять віків. Теріак і подібний йому еліксир Мітрідата вживали ще в XVI в. В ліках цих було передусім багато опію.

По правді в цьому періоді справжніх лікарів не було. Були тільки апікарі, що робили найдивовижніші ліки на підставі своїх власних задумів.

Кліматично-дієтичне лікування туберкульозу почали використовувати шойно від часів Галена, що вродився 131 р. після Христа. Він вислав своїх недужих до Єгипту, Лібії (півн. Африка), або до знайомих місцевостей Табіес, тепер Кастелямаре біля Везувія. Він перший звернув увагу на потребу як-найчастіше провітрювати кімнати, де перебували хворі. Галенові способи лікування сухот перетривали віки. Й пізніші лікари сліпо наслідували їх, не додаючи нічого до науки Галена.

Арабська медицина. Розвиток арабської медицини припадає на роки 513—1120. Арабські лікари радили недужим на туберкульоз добре відживлюватися та перебувати на свіжому повітрі. З ліків вживали: рожевий цукор та споршковані єгипетські мумії. Крім цього, казали хворим купатися в теплому молоці та пити різномодні пластри, що їх наклали на грудну клітку.

Лікування туберкульозу в середньовіччі. Про лікування з пізніших часів знаємо небагато. Автім воно й так нецікаве. Лікуванням займалися переважно монастирі. Ліків вживали тоді з народної медицини. Найкраща й найбільше відома лікарка середньовіччя була ігумена, св. Гільдегарда.

Децю більший розвиток медицини в середньовіччі почався тоді, коли ченці Бенедиктинської школи в Салерно та на Монте-Кассіно (Італія). Вони поручали недужим на туберкульозу кліматичне лікування та знані вже ліки: осличе молоко, попід із рожі, тощо.

ПОСМЕРТНІ ЗРАДКИ

Дня 18. серпня 1943 року помер у 60. році життя
ДМИТРО МЕЛЬНИК,
довголітній член Бр. св. О. Николая, від. 104 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.

Покійний похован із села Стрипна, повіт Рогатин. Вступив до Союзу 1918 року. Остання у смертну жину Марію і дочку Стефу, сина Олеську і З. вину.

Похорон відбувся в суботу, 21. серпня, з дому і укр. гр-католицьких при участі родини, Братства і знайомих. — В. П. П.
М. Зельвак, секр.

Дня 18. серпня 1943 р. помер у 58. році життя
ГВРИЛ ЗАКАНИЧ,
член Тов. Свобода, від. 194 У. Н. Союзу в Нью Йорк, Н. Й.

Покійний похован із села Заватка Румалівська, повіт Санок, Галичина. Похорон відбувся в суботу, 21. серпня, з погребового заведення John Bunko, до церкви св. Юрія в Нью Йорку. — В. П. П.
С. Гнатшини, секр.

ВІЙСЬКОВА ЦЕНзуРА НЕ ПЕРЕБИРАЄ.

НЬЮ-ЙОРК. — До Америки прибув літаком з Північної Африки Гю Бейлі, президент агентства Юнайтед Прес. Коли висів на летунським майдані, перед ним явився урядник військової цензури і зажадав від нього видачі усіх записок. Бейлі мусів віддати навіть копії кореспонденції, що їх вже перепустила цензура в Африці.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
і більше
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОВ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-6466

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
заряджує погребми по ціні так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Pignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

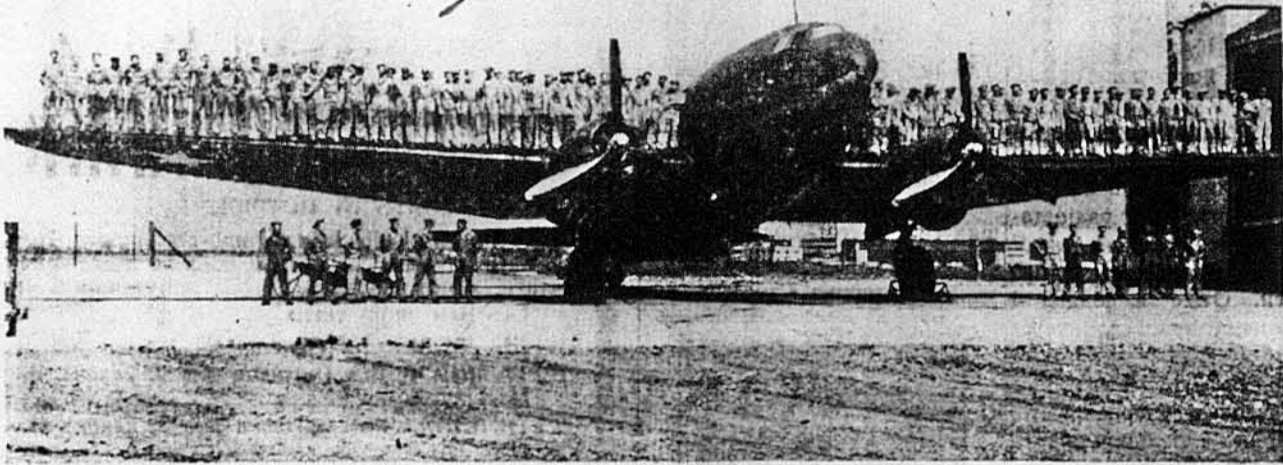
ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧЬ

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИК

Занявся похоронами в БРОУК, БРООКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦІ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel.: MErose 5-6577

ЧИ НЕ ВЕЛИКАН? Шоби мати поняття, що за бомберів вживає американська армія для перевозу військового знаряддя, то вистарчить поглянути на цей образок, що він це зрозуміти. Ото бачимо літака-великана, виготовленого в Кертіс фабриці для перевозних цілей, на якого крилах стоїть вигідно аж сто вояків.

AS THE AFT PADDLERS EXECUTED THEIR SWIFT MANEUVER, THE CANOE WHIRLED AND CAPSIZED.

IT WAS A LONG TIME BEFORE THE CRAFT COULD BE RETRIEVED AND SET ON ITS COURSE AGAIN.

THEN, AN HOUR LATER, IT HAPPENED AGAIN. TARZAN SUSPECTED NOTHING, FOR THE RIVER WAS INDEED TREACHEROUS!

BUT THE BOATMEN WERE FULFILLING 'MACHINE' ORDERS TO BRING TARZAN INTO THE TRAP LATE AT NIGHT!

Як задні веслярі виконали скорий маневр, човен скрутився й перевернувся.

Треба було багато часу, поки добуто з води човен і пущено знову на воду.

Потім годину пізніше, це сталося знову. Тарзан нічого не підозривав, бо ріка була справді зрадлива.

Але веслярі виповняли тільки прикази Маліна... привезти Тарзана до пастки пізно вночі.

НАША ЗАСАДА

Наша засада щодо особистої услуги є строга. Ми трактуємо всіх однаково, без уваги на ціну, яку родина хоче заплатити.

Особисту услугу і зацікавлення даємо радо кожному, хто до нас зголосився.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: BErgon 4-5989 Phone: BAyoune 3-0540

ТАРЗАН, ч. 824. До западі.